



Կ Ր Ո Ն Ա Կ Ա Ն

ՄԵԿ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԹԵ՛ ԴԱՎԱՆԱՆՔՈՎ,
ԹԵ՛ ՆՎԻՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՄԲ*



Կեղեցիին մյուս կարևոր հատկանիշն է Միությանը: Հայաստանյայց Եկեղեցին մեկ է ոչ միայն հավատքով, ծեսով, Ս. Խորհուրդներով, այլ նաև մեկ է իր կանոնական օրենքներով և իր նվիրապետական դրույթամբ: Իր կանոնական օրենքները դրված են Հայաստանյայց Եկեղեցիի բարձրագույն հեղինակությունը ներկայացնող Եկեղեցական ժողովներու կողմն: Եթե պետք ըլլա անոնց մեջ փոփոխություններ մտցնել կամ նոր կանոններ սահմանել, այդ պետք է ըլլա Եկեղեցիի միևնույն բարձրագույն օրգաններով: Եկեղեցիի լրութենեն ընդունված և դարերու զործածությամբ նվիրադրված հիմնական կանոններու հակառակ մասնակի օրենքներ սահմանել, կնշնակե խախտել Եկեղեցիի միությունը:

Հայաստանյայց Եկեղեցին մեկ է նաև իր վարչական և նվիրապետական դրույթամբ: Իր ընդունած վարչաձևին համաձայն, Հայաստանյայց Եկեղեցիին մեջ գոյություն ու-

նին ինքնավար քանի մը շրջանակներ: Այս ինքնավար Աթոռներու գոյությունը երբեք չեղծեր Հայաստանյայց Եկեղեցիի միությունը, որովհետև նախ անոնք իրարմեկ բոլորովին անջատ միավորներ չեն, այլ մեծ ամբողջի մը անբաժանելի մասերն են: Երկրորդ՝ կանոնական որոշ օրենքներով կապված են անոնք Հայաստանյայց Եկեղեցիի կեդրոնական Աթոռին: Յուրաքանչյուր ինքնավար Աթոռին հեղինակությունը կտարածվի իրեն համար սահմանված շրջանակին վրա միայն: Իր շրջանակեն դուրս գալ և իր հեղինակությունը տարածել ուրիշ Աթոռներու իրավասության ենթակա շրջաններուն վրա՝ նախ բացահայտ հակա-կանոնական արարք մըն է. երկրորդ հիմքն է կխախտե Հայաստանյայց Եկեղեցիի Մեկությունը: «Ինչ որ չեք ուզեր, որ ուրիշներ ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց այնպես մի՛ ընեք» Ավետարանական ծանոթ ոսկեգին խոսքին այս ժխտական ձևին նկատառությունը պե՞տ կսպասվեր անոնցմե, որոնց մեջ տակավին չէ մեռած մարդկային ամենեն տարրական ողջմտության գիտակցությունը, եթե մեռած է մինչև իսկ քրիստոնեական ոգին ու կրոնական և կարգապահական գիտակցությունը: Ինքնավար Աթոռներն ոչ մեկը պիտի ուզեր, որ քույր նվիրապետական Աթոռներն մին կամ մյուսը ոտնձգություններ ըներ իր իրավասության ներքև դրված շրջանին մեջ: Նման փոփոխություններ, եթե հարկ է

* Ուրախությամբ ենք հրատարակում երուսաղեմի հայոց Պատրիարքության պաշտոնաթերթ «Միոն» ամսագրի 1957 թվականի հոկտեմբեր-նոյեմբեր միացյալ համարի «Հաւատամք և ի մի միայն... Սուրբ Եկեղեցի» խմբագրականից քաղված արար «Մեկ է Հայաստանյայց Եկեղեցին քե՛զ զավանճակով, քե՛զ նվիրապետությամբ» ենթախորագրով հատվածը:—ԽՄԲ. «ԷՋՄԻԱՄԻՆ» ԱՄՍԱԳՐԻ:

ընել, պետք է կատարվին փոխադարձ հակացողություններ, և Եկեղեցիի Գերագույն Ինստիտուցիոնը ներկայացնող ժողովական մարմիններուն կողմն, և ոչ թե ինքնագույն:

Տրված ըլլալով հանդերձ շրջանային ինքնավար Աթոռներու կանոնական դիրքը Հայաստանյայց Եկեղեցիի նվիրապետության մեջ, դեռ անխախտ կմնա այն մյուս սկզբունքը, որ պայման է Եկեղեցիի մը Մեկության, այն է՝ Մեկ եկեղեցին մեկ գլուխ միայն կունենա:

Երկգլխանի գործարանավոր միություն մը անձանոթ է որքան իրաց բնական մարդին մեջ, նույնքան և ավելի Մի եկեղեցիին մեջ: Եթե այսօր քրիստոնեական աշխարհի մեջ «բազում եկեղեցիներ» կան, պատճառն այն է, որ «բազում գլուխներ» կան: Գլուխին մեկ կամ բազում ըլլալն է, որ կճշտե մարմիններուն և կազմակերպությանց մեկ կամ բազում ըլլալը: Հայաստանյայց Եկեղեցիին եթե կընդունի որ Մեկ է, պետք է ունենա Մեկ և ընդհանրական գլուխ մը, այլապես կխախտի Հայաստանյայց Եկեղեցիի Միությունը:

Եկեղեցիի վարդապետական կամ դավանաբանական Միության դեմ գործելը կկոչենք հերետիկոսություն: Իսկ Եկեղեցիի վարչական միության դեմ գործելը, այսինքն Եկեղեցիին մեջ երկուություն հառաջացնելը, կկոչենք հերձված: Եկեղեցիին համար երկուքն ալ հսկողութեամբ վտանգավոր են և հետևաբար՝ դատապարտելի: Վասնզի երկուքն ալ կխախտեն Եկեղեցիի Միության հատկանիշը և կհղձախեն անոր դիմադիժը:

Հայաստանյայց Եկեղեցին մեկ է և մեկ միայն կրնա ըլլալ: Այս միության մեջ մնա-

լու համար անհրաժեշտ է ոչ միայն նույն հավատքն ու պաշտամունքն ունենալ, այլ նաև անհրաժեշտ է ընդհանր մեկ և նույն կանոնական օրենքներով: Անհրաժեշտ է մեզն ըլլալ միևնույն նվիրապետական և միևնույն եկեղեցական-վարչական դուրյալն, զոր ունի Հայաստանյայց Եկեղեցին: Հայաստանյայց Եկեղեցիի նվիրապետության, հոգևոր իշխանության բարձրագույն գլուխը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն է:

«Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս» տիրույտը կարևոր և հիմնական սկզբունքի մը արտահայտությունն է: Եկեղեցիի Միության հատկանիշն կբխի այդ տիրույտը: Հայաստանյայց Եկեղեցիի Միությունը «Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս»-ի անձին մեջ կմարմնանա: Ձայն նշկահելը կնշանակե լռովի, դուրս գալ, Հայաստանյայց Եկեղեցիի Միության սահմանն: Երթունքի սպասարկություն միայն կըլլա «ճանչնալ Ս. Էջմիածնի հոգևոր հեղինակությունը», առանց ճանչնալու անոր հաստատույալ իրավասության բովանդակությունը և սահմանը:

«Ամենայն Թագատրութիւն բաժանեալ յանձն իւր աւերի, և ամենայն քաղաք կամ տուն բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ»: Ավետարանական և պատմական այս ճշմարտության տխուր վկան մեր աղգային-քաղաքական պատմությունն է: Հայաստանյայց Եկեղեցիի բարձրագույն իշխանությունը և Հայ Եկեղեցիի հարազատ զավակները, արթըննալով ահավորութենեն վտանգին, որ կըացվի Մայրենի Եկեղեցիի ոտքերուն ներքև, թույլ պետք չէ տան, որ վերոհիշյալ վճիռը իրականանա նաև մեր եկեղեցական պատմության մեջ:

